

לְעִשְׂרִים לֹא חֲזִיין, שאינם מקפידים להצניע בגד כזה, וגם מבטלים אותו (רש"י), שהוא ראוי לשימוש גם לעשירים, אלא שהם אינם מצניעים אותו ומבטלים אותו [ונפק"מ לענין מוקצה, שאינו מוקצה אפילו לעשירים, כי הוא ראוי לשימוש] (ראש יוסף), ולא רק אם היה מתחילה בגד קטן הוא טהור, כיון שאין מקפידים להצניעו, אלא אפילו אם היה בגד גדול ונשאר ממנו פחות משלשה על שלשה טהור, כיון שהם מבטלים אותו (ברכת אברהם).

וכיון שבגד שלש על שלש לא חזיין לעשירים, הוא מקבל טומאה רק לעניים, ולא לעשירים (רש"י להלן מז, א ד"ה בגדי עניים וד"ה בגדי עשירים, ובעירובין כט, ב ד"ה בגדי עניים וד"ה בגדי עשירים), ויש סוברים, שאחרי שמרבים מ'ההבדל' גם בגד שלש על שלש, אין חילוק ביד מי הוא נמצא, ואפילו נמצא ביד עשירים, טמא (תוס' שם).

לֹא אָתִי בְּקָל וְחֹמֶר, שכן פקעת של חוטים שאפשר לארוג מהם אריג שלש על שלש, מאחר ועדיין לא נארגו, חשובה היא אצל עשירים, שראויים להצטרף לבגד גדול, לא כן אריג שלש על שלש קיים, אינו חשוב אצלם (מלא הרוגים לפי הרשב"א בתוס' לעיל, וראה מה שביאר בדעת הר"י).

אָמַר קָרָא בְּגָד צִמְרוּ וּפְשָׁתִים, ולפירש"י (ד"ה ואימא) שגם המקשן ידע שיש חילוק בין צמר ופשתן לשאר מינים, שצמר ופשתן טמאים אף בשלש על שלש, התרצן לא השיב לו כלום, כי אפשר שמיעוט צמר ופשתנים הוא שבמינים הללו גם שלש על שלש טמא, ועדיין יש מקום לומר ששאר מינים יטמאו בשלשה על שלשה [כפי שמקשה מיד], אלא שהתרצן לא הבין את כוונת המקשן, וסבר שכוונתו להשוות שאר מינים לצמר ופשתן, ועל כן הקשה שמפורש בתורה צמר ופשתנים, וביאר לו המקשן כוונת קושיתו (רמב"ן).

תְּרֵי מֵיעוּטֵי כְּתִיבִי, כפילות הפסוקים 'בבגד צמר או בבגד פשתנים' (ויקרא יג, מז), וכן בסוף הפרשה (שם, נט) 'בגד הצמר או הפשתנים' (רש"י ע"פ מהרש"ל), ויש מפרשים, שנאמר 'או' למיעוט נוסף [שאם כפירש"י, היה לגמ' לומר 'תרי קראי כתיבי'] (ריטב"א; ריטב"א המיוחס לר"י).

רָבָא אָמַר שְׁלֵשָׁה עַל שְׁלֵשָׁה בְּשָׂר בְּגָדִים אֵיכָא בִּינְיֵיהוּ וְכוּ', לשאר טומאות או לטומאת שרצים, אבל טומאת נגעים אף לרבא אינו אלא בצמר ופשתנים (ריטב"א המיוחס לר"י; מהר"ם להלן כז, א, וראה רש"י שם ד"ה ה"ג).

דְּכוּלֵי עֲלָמָא מֵיהֵת שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ בְּצִמְרוּ וּפְשָׁתִים מֵיטְמָא בְּנִגְעִים, מְנַלְךְ, שֵׁאֲמֹנָא כל 'שיעורין' הן הלכה למשה מסיני (סוכה ה, ב), אולם לענין טומאת נגעים ושרצים בבגד פשיטא לגמ' שאינן הלכה למשה מסיני, שהרי נאמר בהם בגד, ותלוי בסברא מה נחשב בגד (פני יהושע, וראה ד"ה הבא).

ושיעור זה הוא בסתמא, שלקבל שם בגד צריך שיהיה ביד שיעור חשוב וגם דרך בני אדם לשמש בו, אך אם יש בו שיעור, ועתה אינו עומד לשימוש, אין לו שם בגד וטהור (חזו"א כלים ה, ב). וכן אם אין בו שיעור של שלש על שלש ויחיד לשימוש, יש סוברים שלא מועיל, וטהור (רמב"ם כלים כג, ג), ויש סוברים שמועיל יחוד גם בפחות משיעור שלש על שלש, וטמא (ראב"ד שם), ומחלוקתם, אם שיעור שלש על שלש הוא הלכה למשה מסיני, ולכך לא מועיל יחוד לשימוש, או שהוא מדין חשיבות, שפחות משיעור זה בני אדם אינם מחשיבים, אך אם יחיד לשימוש, אצלו הוא נחשב, וטמא (ח' הגר"ח סטנסיל תיב, ג).

הִשְׁתָּא שְׁתֵּי וְעֶרְב מֵיטְמָא בנגעים, שנאמר גבי נגעי בגדים 'או בשתי או בערב' (ויקרא יג, מח), ושנינו בנגעים (יא, ח) ששיעורם לקבלת טומאה הוא אם יש בהם כדי לארוג אריג של שלש אצבעות על שלש אצבעות.

ולוהו אמינא שבגד שלש על שלש לא יטמא, אף חוט השתי וערב היה צריך להיות ארוך שיהא ראוי לבגד שלם, ולכך צריך קרא שבגד שלש על שלש מיטמא, והוא הדין לשתי וערב בשיעור זה, אבל בגד שלשה על שלשה לא צריך קרא, כי פשיטא שהוא עדיף על חוט שתי וערב אפילו אם ארוך ממנו הרבה (תי"ר"י בתוס' ד"ה השתא), או שבחוט יש סברא שאם ראוי לארוג בו שלש על שלש הוא עדיף על בגד שלש על שלש, משום שהוא ראוי להצטרף לבגד גדול (תי"רשב"א בתוס').

שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ לְעִנְיִים הוּא דְחֲזִיין, לתפירת תלאי בבגד (רש"י להלן כט, א ד"ה חזין).